

ЗАМАН

Газета издаётся на балкарском языке с 1924 года

Интернет-версия: zaman.smikbr.ru

КЪАБАРТЫ-МАЛКЪАР РЕСПУБЛИКАНЫ
ПАРЛАМЕНТИНИ ЭМ ПРАВИТЕЛЬСТВОСУНУ ГАЗЕТИ

ГАЗЕТА ПАРЛАМЕНТА И ПРАВИТЕЛЬСТВА
КАВАРДИНО-БАЛКАРСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ВРЕМЯ

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан Ю.А.Коковну Россеиле студентчествону кюню бла **А Л Г Ы Ш Л А У У**

Багъалы шуёхла!

Республиканы окугъан жаш тёлуюн Россеиле студентчествону кюню бла - жашлыкны, тириликни эмда сиймекликни белгиси болуп келген байрам бла - жюрегимден къызыу алгышлайма.

Айхай да, вузда окугъан жылларыгъызны сиз уллу хурмет этуу эм жюрек жылыу бла эсгермей къоярыкъ тыйюлсуз. Кёллеригиз шёндуоден окуна илму, чыгармачылык, спорт жаны бла да жетишимле болдургъансыз. Окугъан жылларыгъызда алгъан билимигиз а сизге ёмюрден ахырга жарагъанлай

турлукъду. Кесигизге базынганла болугъуз, сайлагъан усталыгъызда айырмалыкка итинигиз, ол заманда къыралыгъызга, республикагъызга, кесигизге да жарарыкъсыз. Сизни фахмугъуз, хунерлигиз этген муратларыгъызга жетдирмей къоярыкъ тыйюлдуле эмда ала жамаутатха, къыралга да керек боллукъдула.

Къабарты-Малкъарны студентлерине алгыш эте, огурулу ниетлеригиз таркъаймасынла, фахмугъуз ёсгенлей турсун, насыплы, саулукълу, ырахматлы болугъуз, дейме.

Студентлени кюнлерине аталгъан материал 4-чю бетде басмаланады.

Къабарты-Малкъар Республиканы къырал саугъалары бла саугъалауу юсонден

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны

УКАЗЫ

Ишлерин бет жарыкълы толтургъанлары эмда къуллукъ этиулеринде болдургъан жетишимлери ючюн

Къабарты-Малкъар Республиканы Сыйлы грамотасы бла саугъаларга

БЕЧЕЛЛАНЫ Ражабны жашы Магометни – Россеини Ич ишле министрствосуну Къабарты-Малкъар Республиканы Нальчик шахарында Управлениясыны жамаут низамны сакълау жаны бла полициясыны таматасыны орунбасарын **ПАВЛОВ Алексей Викторовични** - Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишле министрствону оператив иш жаны бла полициясыны таматасыны орунбасарын; «Къабарты-Малкъар Республиканы сыйлы юристи» деген ат атарга

КОДЗОВА Оксана Абубакировнага - Къабарты-Малкъар Республикада Ич ишле министрствону право бёлуюню таматасына.

Къабарты-Малкъар Республиканы Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан **Ю. КОКОВ.** Нальчик шахар, 2014 жылда 20-чы январьда, №17-УГ

Эстафета

Кезиу Минги таугъа да жетеди

Олимпиада отну эстафетасыны чеклеринде аны Минги тауну башында да жандырлыкъдыла. Бу жуу-аплы борчуну толтургъа республиканы Спорт эмда туризм министрствосу Елмезланы Абдул-Халими бла Карина Мезованы, ала физкультура бла спортну айналыуда этген жетишимлери эм жаш тёлуюн патриот халда юйретиуде къошумчулукъларын эсге алып сайлагъанды.

Белгилисича, Елмезланы Абдул-Халим эки кере Эверестге чыкъгъанды. КъМР-ни альпинизмден Федерациясыны президентиди, халкъла аралы класслы къутхарыучуду. Карина Мезова да Эверестде болгъанды, Къабарты-Малкъарда маданиятны эм спортну сыйлы къуллукъчусуду, «Нальп» альпинист клубну башчысыды.

Шагъырейлениу

Онкология араны битдирирге ахча табаргъа сёз бергенди

РФ-ни регионланы айнытуу министри Игорь Слюняев КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтургъан Юрий Коков бла бирге тюнене Нальчикде онкология араны мекаямыны къурулушу бла шагъырейленгенди. Аланы биргелерине республиканы саулукъ сакълау министри Ирма Шетова да болгъанды.

Больница уа 2009 жылдан бери битдирилмей турады. Бусагъатда къурулуш ишле 65 процентге тамамлангандыла. Объектни 2014 жылда декабрьде бошарга керек эди, анда 220 саусузга жер барды.

Власть органла онкология араны «Юг России» федеральный программага къошаргъа умут этгенди, алай РФ-ни Саулукъ сакълау министрствосу бу башламчылыкъга тухтучулукъ этмегенди. Проект-монтаж ишлени бошаргъа уа 200 миллион сом жетмейди.

Игорь Слюняев бу объектке энчи магъана берилгенин чертгенди. «Вероника Скворцова бла да тюбешип, бир амал табаргъа керекди. РФ-ни Президентини Север-Кавказ федеральный округда толу эркинликке келечисини аппаратын да къошуп, аны къысха болжалны ичинде битдирирге

тийишлиди», - дегенди ол.

Министр федеральный программаланы, инвестиция проектлени жашауда бардыргъанда, ахчаны аярга онг чыгыуучусун да белгилегенди. Ол финансланы уа бу арагъа къоратыргъа да боллукъ эди. Битеу да бирге уа аны ишлетирге, аны оборудование бла жалчытыргъа эки миллиард сомдан аслам изленеди.

Юрий Кокв Къабарты-Малкъар къуруш ишлеге кесини юлюшюн къошаргъа хазыр болгъанын билдиргенди. «Республиканы бюджетинден ахчаны он проценти тенгли бирин бёлюрге онг барды. Быллай социальный объектке республикага бек магъаналыдыла», - дегенди ол.

Сёз перинатальный араны юсонден да баргъанды. Аны мекаямы да битдирилмей турады. Игорь Слюняев, быйыл Россеиде 42 къырал программа жашауда бардырылганын эсгертип, регионла алагъа къатышыргъа керек болгъанларын белгилегенди. «Ол къыйынды. Заявкала, проект-смета документле хазырларга, кеси казнада ахча табаргъа тошеди», - деп чертгенди Слюняев.

Ахыры 3-чю бетдеди.

Игорь СЛЮНЯЕВ:

Производство объектлеге кырал болушлукъ экономикада эм социальный сферада болумну игилендирирге эмда бюджет системаны кючлендирирге алланынгы

Тюне РФ-ни регионланы айнытуу министри Игорь Слюняев Север-Кавказ федеральный округну тийрелерине ишти жолоучулугуна чеклеринде Кыбарты-Малкярда да болганды. Республиканы Башчысыны кюллугун болжаллы халда толтурган Юрий Коков бла бирге ол федеральный араны тутхучулугу бла ишленген инфраструктура объекте бла шагыйреленгенди, дагыда саулук саклау объектеде да болганды. Министр бла бирге республикага ба ведомствону департаментлерини директорлары эмда Регионланы айнытуу министерствону СКФО-да регионла аралы Управлениясыны таматасы да келгендиле.

Ишти жолоучулугу а Май районда полиэтилентеректалат чыгарлык «Этана» заводну кюрулушу бла шагыйрелениуден башланганды. Бу предприятие бир жылга 486 минг тонна продукция чыгарлыкы белгиленди. Заводну кюрулушуна кыралны жанындан тутхучулук этилед: анга Россей Федерацияны Инвестиция фондунан 1,3 миллиард сом бөлүнгенди. Бу проектти жашауда бардырырга битеу да бирге 13,9 миллиард сом керекди. Ол СКФО-да бек улуу инвестиция проектеден бириди.

- Кырал кесине алган битеу борчланы да толтурганды. Фонду ахчасына керекли инфраструктура ишленгенди: трансформатор подстанция, суу бла жалчытуучу эмда аны тазалаучу система, жол,

Игорь Слюняев проектти республиканы социальный сферасында эмда экономиканы айнытуда магъаналыгынын да белгиленди. Предприятиядо юч мингге жууук ишти жер кюраллыкды, заводну тийресинде алты минг адам жашарча эл да кюраллыкды.

Кыралны болушлугу бла ишленген заводну кюрулушун тохтатып, аны «кырал ырыскыны хайырлана билмеую эсертмесине» буруп кююрга ахыра жарамзлыгын да чертгенди министр. Ол инвесторланы боюнларына алган борчланы тийишлисича толтургуга чакырганды.

Ызы бла Игорь Слюняев чекленген жууапчылыкы болган «Севкавментген-Д» обществоно производство мекямында болганды. Предпри-

ну модернизациясыны регион программасын тамамларга, ол санда рентген оборудованы алышындырырга, бек аздан 400 адамны иш бла жалчытырга боллукъду. Проект толуу кючоу бла ишлеп башласа уа, беш жылны ичинде 397,6 миллион сом налог жыйылгы белгиленди. «Бытыр 50 рентген чыгарылганды. Ол а артык аламант керюмдү туюлдо», - дегенди Игорь Слюняев, завод бла шаг-

ни субъектлеринде жашау журтланы ишлетиу сфераны айнытууга келлендириу деген бөлүмюно чеклеринде бардырылганды. Анга 221 миллион сом керекди, ол сантолуу кючоу бла ишлеп башласа уа, беш жылны ичинде 198 миллион сом. Кюнакыла дагыда Нальчикде онкология араны кюрулушунда да болгандыла. Бу объекте алыкыта битдирилмегендиле, аланы ахырына жетдирирге энтта ахча керекди.

бликаны толтуруучу власть органларыны келечилери бла кенгеш бардыргандыла. Анда кырал, федеральный эмда республикалы программала 2013 жылда КМР-де кыалай толтурулганларына кыаралганды эмда быйыл эм келир жылда федеральный целевой программалага кыатышыну вопрослары сююлгендиле. Кенгешде дагыда РФ-ни Президенти 2012 жылда 7-чи майда кыбыл керген 597-ден башлап, 606-чыга дери эм 606-чы номерли Указлары КМР-де кыалай толтурулганлары да тинтилгенди.

- Арт жылда кыралны власть органлары субъектлени экономикаларын айнытууга, социальный сферада болумну игилендириуге энчи магъана бергенлери баямды. Биз республиканы битеу онгарын да хайырланууга муратлыбыз, ол санда табийгатта, экономикада, кыатурада, тарыхта да. Ол а Кыбарты-Малкярны экономикасына этилген инвестицияланы санын кёбейтирге болушуркыду. Башха регионлада, бизде да проблемала аз туюлдоле. Республиканы социальный сферасында, экономикасында да болум кыйынлай кыалады. Алай сиз бююн керген объектлени битдирирге болушурсуз деп ышанабыз, - дегенди Юрий Коков, Россейни Регионланы айнытуу министерствосуну башчысына эмда аны ишти кыауумна айланьп.

Кенгешде белгили болганыча уа, 2017 жылдан башлап «Россейни Юг жаны» деген федеральный программдан Кыбарты-Малкярга хар жылдан да бешшер миллиард сом берилликди. 2014-2016 жылда уа республикада социальный магъаналы объектлени тапландырыуга тутхучулукъ этилликиди.

КМР-ни Башчысыны кюллугун болжаллы халда толтурганы эмда Правительствоюну пресслужбасы РФ-ни Регионланы айнытуу министерствосуну пресслужбасыны материалларына кёре хазырлаганды.

темир жол. Алай инвесторла уа кеслерини борчларын тийишлисича тамамламадыла. Кюрулушуна уа тиритирге тийишлиди. Алай болмаса, башха инвесторланы излерге туюрикиди, - дегенди Игорь Слюняев Юрий Коковха.

Федеральный министр Инвестицияла жаны бла департаментни келечилерине бу проектти тамамлау жаны бла вопросланы Регионланы айнытуу министерствода февральда боллук коллегияда сюзерге буюрганды. Кенгешге инвесторла да чакырыллыкдыла.

иягыга шендюю излемлеге тийишли цифровой рентген оборудование чыгаруу жаны бла инвестиция проектти жашауда бардырырга 2012 жылда кырал гарантияла берилгендиле. Мында бийик технологиялы, социальный магъаналы эмда битеудуния излемлеге тийишли продукция этилликиди.

Предприятие алган кредитлеге 367,5 миллион сом кырал гарантия берилгенди. Проектни саулдай да багысы уа 750 миллионду. Ол жашауда бардырыла, саулук саклау-

ырейлене. Ол производство проектеге кырал тутхучулукъ регионну экономикасыны айнытуу жалчытыр эмда бюджет системаны игилендириу ючюн берилгендин чертгенди. Алай эсе уа, предприятие чыгарган продукциясын кёбейтирге, налог базаны игилендирирге борчлуду.

Министр дагыда Анзорей элде ишлене турган больницада да болганды. Мында 120 саусузга барды жер. Кюрулуш 2011-2012 жылда «Жашау журт» деген федеральный программаны «РФ-

Министр кюрулушлары башалмаган объектлени смета багылары ёсгени бла бирге ала жылдан-жылга жарасуз халга жетип барганларын энчи чертгенди. РФ-ни Регионланы айнытуу министерствосу Кыбарты-Малкярны оюучулары бла бирге бу кемчиликлени кетерича мадарла излерикиди, Саулук саклау министерствоу бла уа аланы оборудованиа бла жалчытуу вопрослагыа кыараллыкды.

Ишти жолоучулукъну итолларына кёре, Игорь Слюняев Юрий Коков бла бирге респу-

Халны тинтиу

Саусузла дарманла эмга аш-азыкь бла да кеслер кеслерин жалчытадыла

КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган Юрий Коков Нальчик шахарны 1-чи номерли больница-сында болганды.

Республиканы саулукь сакълау системасында бузукьлыкь лагъа тарыгъула асыры кеп келгенден, КъМР-ни Башчысыны

Юрий Коков шахарны саулукь сакълау учреждениасыны башчысына. Алай тынгылы жууап эшиталмаганды.

Амалсыз болуп келтирилген саусузладан кеплери коридорлада жатадыла. Кеп болмай а сабий тапхандан сора къаны тохтамай бир жаш тиширду елгенди. Артда ачыкъланганга кере, анга заманында тийишли

къуллугун болжаллы халда толтурган Юрий Коков, Нальчик шахарны 1-чи номерли больница-сына барып, анда халны кеси кергенди. Ол врачла, медсестрала бла, хирургия, реанимация эм гинекология бөлүмдеде жаткан саусузла бла да тобешгенди эм сөлешгенди.

Бузукьлыкьла керти окъуна бек кеп болганлары ачыкъланганды. Он эм андан да кеп

сича болушлукь этилсе эди, ол сау къалыргъа боллукь эди. Ол кюн больницаны баш врачы да жеринде болмаганды.

Улуу Ата журт урушну ветеранларына деп бөлүнген палата, саусузла аууланган жерле да бек осал халдадыла.

Юрий Коков КъМР-ни Правительство-суну Председатели орунбасарыны къуллугун толтурган Ирина Марьяшха

адам жаткан палаталада къол-бет жууар онг окъуна жокьду, аллай болумда уа тазалыкыны юсонден айтыр кереклиси да болмас. Саусузла аш бла кеслери кеслерин жалчытадыла, дарманланы да асламысында кеслери аладыла. Хар керек бла да жоюз процентте жалчытылынган больницада алай нек болады, деп сорганды

бла саулукь сакълау министрни къуллугун толтурган Ирина Шетовагъа бу багъуу учреждение-ни яны тап халгъа келтириу жаны бла мычмай мадарла этерге буюрганды.

КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурганы эм Правительство-суну пресс-службасы.

Технологияла

Алмаз инструментлени сынадыла

«Терекалмаз» заводну жангы продукциясын озган жылны декабрь айында къыралны шимал регионларында сынау халда хайырланьп башлагъандыла. Алмаз коронкаланы жерни тешип скважинала этгенде ишлетип кереди. Терек районну администрациясыны пресс-службасындан билдиргенлери кере, инструментле чыдамлы эмда файдалы болганларын кергюзтесе, предпрятие аланы дайым чыгарып башларгъа умтулду. Бу завод бюгонлюкде бизни къыралда алмаз инструмент-

лени чыгарыучуланы араларында алчыладан бириду. Мында производствону битеу кезиуери тамам этиледиле: инструментлени проектированиасы, аланы технологияларын жарашдыруу эмда сериягъа чыгарыу. «Терекалмазны» качество жаны бла специалисти Нина Лысенко айтханга кере, шендю алада сагъынылган алмаз коронкаланы жангы торлюери жарашдырыла турадыла. Ол а скважиналаны терепи инструментледен эсе теркирек къуаргъа онг берликди.

ОМАРЛАНЫ Мурат.

Онкологиа араны битдирирге ахча табаргъа сёз бергенди

Ахыры. Аллы 1-чи бетдеди.

Быйыл а «Юг России» федеральный программа жангыдан ишлеп башлагъанды, ол 2020 жылгъа дери бардырыллыкьды жашауда. Министр оюм этгенича, бу объектлени анга къошаргъа да боллукьду. «Ал кезиуде артыкда магъаналы социальный проблемаланы кетериуге эс буруллукуду. 2016

жылдан башлаб а экономика секторну айнытуу къолгъа алынырыкьды. Ары дери уа билим бериуде, социальный сферада, саулукь сакълауда, коммунальный молкде болумну тапландырыгъа керек боллукьду», - дегенди Игорь Слюняев.

Ол РФ-ни Инвестиция фондуна ахчасына жашауда бардырылган республикалы проектле бла да шагъырей-

ленгенини айтханды. КъМР-де къуралган промышленный кластерде уа юч минг иши жер ачаргъа белгиленеди.

Ызы бла федеральный къуллукчу бла Юрий Коков республиканы Правительство-суну келечилери бла кенгеш бардыргъандыла. Анда инвестиция проектлени юсеринден сёз барганды.

ТИКАЛАНЫ Фатима.

Оноула

Руслан Гятов Зольск районну жер-жерли администрациясыны таматасыны къуллугун толтурлукьду

Тюнене Зольск муниципальный районну жер-жерли самоуправление Советини болжалдан алгъа бардырылган сессиясында депутата районну жер-жерли администрациясыны башчысыны къуллугун толтурууну Руслан Гятовха бирча ыразылыкьда ышангандыла. Алгъын ол къуллукуну толтурган Султан Эштреков, башха ишге кечгени бла байламлы, аны бу администрацияны башчысындан эркин этерлерин тилегенди.

Руслан Хашимович Гятов 1954 жылда КъМАССР-ни Зольск районну Каменно-

мостское элинде туугъанды. КъМКЪУ-ну эмда СССР-ни МВД-сыны Бийик юридический

школу башагъанды. «Ата журтну аллында къыйыны ючюн» экинчи даражалы орден бла сауғанганды.

Уруну жолун ол 1975 жылда башлагъанды. 1992 жылдан башлап 2006 жылгъа дери Къбарты-Малкъар таможняны начальниги болуп тургъанды.

2013 жылда июльдан шендюге дери КъМР-ни Башчысыны Администрациясыны ич политика жаны бла управлениясыны начальниги болганды.

Анатолий Герзов - Нальчик шахарны 1-чи номерли больницасыны баш врачы

Билдиргенибизча, КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган Юрий Коков «1-чи номерли шахар клиника больница» къырал бюджет саулукь сакълау учрежденида болганында, анда уллу бузукьлыкьла ачыкълангандыла. Ол анда саусузлагъа бир торлю санитар эм башха онгла къуралмагандыла, дарманла эмда аш-азыкь бла жалчытуу осал халдадыла. Аны юсонден КъМР-ни Башчысыны Интернет-приёмныйине республикада жашаганладан кепле жазгандыла.

Ма ол эм башха сылтаула бла да КъМР-ни Саулукь сакълау эм курортла министерство-су 1-чи номерли шахар клиника больницаны баш врачы Н.З.Шоговну къуллугундан кетериге оноу чыгарганды. Тюнене бу багъуу учреждениегъа жангы оноучу салынганды –А.А.Герзов. Ол конкурсу ишле бошалгынчы

баш врачны къуллугун толтурлукьду. Анга ачыкъланган бузукьлыкьланы къысха заманны ичинде кетериге, саусузланы медицина эм башха жумушларын жалчытууну тап халгъа келтирирге деп, аллай борч салынганды.

Анатолий Аскербиевич Герзов Къбарты-Малкъар къырал университетни «Багъуу иш» бөлүмюн бошаганды, 3-чю номерли ишле поликлиникада

санитар жарыкъландырыудан инструктор болуп ишлегенди. Республикалы клиника больницада интернатурадан сора 1-чи номерли шахар поликлиникада эмда республикалы клиника больницада травматолог врач болуп урунганды. А.А.Хацуков атлы Чегем район больницаны баш врачыны иши къурау жаны бла орунбасары. 1998 жылдан а аны баш врачы болганды.

А.А.Герзов КъМР-ни сыйлы врачыды. Къайда ишлеген эсе да, чынтыт профессионал, хунерли оноучу, уста къураучу болганыны кергюзтгенди. Ма ол ышанларыны хайырындан кеси башчылыкь этген багъуу учреждениены республикада бек игилени санына чыгъарыгъа къолундан келгенди.

КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурганы эм Правительство-суну пресс-службасы.

Биджиланы Хасан - «Спартак-Нальчикни» баш тренери

Биджиланы Эдуардны жашы Хасан «Спартак-Нальчик» профессионал футбол клубну баш тренерине салынгады. Владимир Балов - команданы генеральный, Вячеслав Губжев а спорт директору болгандыла. Биджиланы Хасан 1966 жылда Нальчикде туугъанды. Шахарны Сабий-жаш телю спорт школуна Анатолий Алдышев эм Владимир Беляев юйретген футбол секциясына жүрюгенди. «Спартак-Нальчик», Москваы «Локомотив» эм ЦСКА, Дондагъы Ростовну СКА, Израильни «Хапозль» командаларында ойнаганды. Андан сора «Локомотивде», Пермьни «Амкарынде» спорт директор болуп турганды. Профессионал футбол клубланы баш тренерлерин юйретген 240 - сагъатлыкь курсланы бошاپ, ол жаны бла ишлерге халкъла аралы PRO деген шагъатлыкь къагъытны

алгъанды. Алгъынныгъа Союзу спорт устасыды. Арт кезиуде Биджи улу Махачкъаланы «Анжи» командасыны спорт директору болуп турганды. Эсигизге салайыкь, «Спартакны» алгъынныгъа оноучулары жиберген кемчиликлени хата-сындан, футбол клубну шендю финанс къытлыкь къысып турады. Кеп болмай ол банкрот

болургъа окъуна аздан къалгъанды. Болсада КъМР-ни Башчысыны къуллугун болжаллы халда толтурган Юрий Коков неда этип республиканы баш футбол клубун чачмагъанай, профессионал статусун сакъларгъа керекди, дегенди. Аны бла байламлы ол Спорт эмда туризм министрствогъа футболчуланы алларында болган борчладан къуулурч къысха болжалда кризис программа жарашдырыгъа буюрганды.

Энди жангы команда къуралса, ол биринчи оюнун Футболну миллет лигасыны чемпионатыны 26-чы турун тогъузуучу мартда Хабаровкени «СКА-Энергия» командасы бла кеси майданында бардырыллыкьды. Шендю «Спартак» 30 очкосу бла чемпионаты турнир таблицасында 12-чи жерде турады.

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан.

ДАТА

Халкыны жашау жолуна кыайгырган жазуучу

Малкыр литератураны мурдун салган жазуучулардан бири - Этезланы Омар тууганлы жюз жыл толганды. Ол тилни терен сезген, аны кюнчюн билген поэт, прозаик эм драматургду. Аны жаланда «Кеңде жанган кюн кибик, мен да жерде...» деген бир назмусун алсак да, ачык керюнуп кыалады фахмусу. Анда жыйырма тизгин барды, алагда битеу кыдарын сыйындырганды:

*Кеңде жанган кюн кибик,
мен да жерде
Жарык чырак болурма
деп халкыма,
Чыгыган эдим жашлыгы
ымда тау элден,
Тилек эте учхан боракъ
атыма.*

Ызы бла Омар умутлары оюлганын суратлайды. Аны бла бирге анга жашауу баша магъанасы ачылады: жер башына бир инсан да бош жаратылмайды, хар бирибиз толтурган гитче жумушчуңу да магъанасы уллуду:

*Кюн болурга кимни болур
кыаруу?
Жилтин болса да, хар бир
адам жашауда,
Кварангыда чартлап чыкыган
жарыуу,
Халк кыолуна болуп кыайыр
бир сауга,
Хар жилтинчик кварангыны*

биризчык жарыста да, бу иште да барды кыймат. Кюнча жанган кюнчю адамланы кыатында кыарыусуз кесекчиледе да болурга керекдиле. Кюнню жери –кюннюкюду, жилтинни жери уа-жилтинни-ки. Поэт аны кюнчюн жазганды быллай тизгинде:

*Сокъурануу жокъду бюгон
ичимде,
Кюнча тиймей жашаганым
юнчюнге,
Бир жилтинчик болган
эсем, жол ача,
Аз халкымы таркыаймаган
кюнчюне.*

Жазуучуну көп чыгармасы ол кеси өлгөндөн сора басмалангандыла. «Махтау» деген пьесасын а филология илмуланы кандидаты, Кыабарты-Малкыр гуманитар тинтиуени институтуну тамата илму кыулукчуусу Сарбашланы Алёна КъМР-ни Литература музейинде тапханды эм «Минги-Тай» журналда басмалаганды. «Кыаяла унутмагандыла», «Тарда», «Аслан», «Урушну отунда», «Нарт кыала», «Кыанлы той» деген чыгармалары бла Этезланы Омар литературабызда тийишли жерни алганды, алай алыкча аны чыгармачылыгы толусунлай тинтилмегенди. «Этезланы Омар жашауу-ну асламысын жазуучулук

икше кыратханды, деп белгилейди Моттайланы Светлана. – Кёчюрмечиликке да халал кыйынын аймаганды: Пушкини, Лермонтовну, Шевченкону чыгармаларын малкырлыга аңгылатып тауулаа бла орус халкыны арасында кыарындашыккыны кюнчюрге юлюш кыошханды, огурлулуккуну, культураны бири бирин байкыдырган ишни айнытырга болушханды».

Омар, заманына кёре, терен окууу адам болганды. Владикавказда агроиндустриальный институтту эм Ленинградда Герцен аты кырал университетни аспирантурасын бошаганды. Бий-

ик билим алгандан сора кёп жерде ишлегенди: КБАССР-ны НКВД-сыны инспектору, «Социалист Кыабарты-Малкыр» газетни литература корреспонденти, Кыабарты-Малкыр илму-излем институтну илму кыулукчуусу болуп да турганды. Озгын ёмюрно кырккынчы жылында СССРни Жазуучуларыны союзуна киргенди да литераторларыбызны биригуюню бёлюмюно таматасы болганды. Улуу Ата журт урушка кыатышханды, «За отвагу», «За победу над Германией» деген майдалла бла саугаланганды.

Кёчюнчюлюкке Кыазакстанга тошгенди. Кызыл Кыаяны ююнчю номерли иш усталык берген училищесинде устаз, бир кыаум жыл шахтада, андан сора шахарда билим берген бёлюмюно инспектору болуп ишлегенди.

Сюрюнню азабын кётюрюрге Омарга чыгармачылык ише эм тилге сыймеклиги болушхандыла. Аны жазмалары музыкадан толудула. «Голлеми жашнайла?» деген назмусундан тизгинле анга шагъатлык этедиле:

*Кюнню тегед нюрюн,
Бизни кыар таулага,
Кюнчю накыш салып
Озгур чыранлага?
Тегерекге кыарап,
Бир затны кермейме,*

*Сенден башха жерде
Бир затны билмейме.*

Профессионалла Этезланы аны чыгармачылыгына бийик багъа бичгендиле. Биринчи Омарны суратлау хазнасын тинтип Тёппеланы Алим башлаганды. Ол 1996 жылда жазуучуну «Нарт кыала» деген эпика чыгармасы бла окуучуланы шагъарей этгенди. Моттайланы Светлана уа «Аслан», «Урушну отунда» деген романларын басмага хазырлаганды. Бюгонлюкке уа малкыр жазуучуну чыгармачылыгын тинтиуге уллу кыошумчулук этген алим Сарбашланы Алёнады.

Этезланы Омарны миллет эси болганы кимге да багъды. «Умутум жарыкды» деген назмусунда ол 1949 жылда быллай тизгинле жазганды:

*Таулу халккым, кёз жашлары
тёголе,
Сюрюнледе кюню мудах
батады,
Алай аны миллет эси ёчюлмей,
Насып берир кенг жолланы
табды.*

Бусагъатда, насыпха, жол жаланда бирди: миллет эсни кюнчлендирип, бирлешип, кеси жашауубузга кесибиз огурлу оноу эту.

БАЙСЫЛАНЫ Марзият.

КОНЦЕРТ

Классика музыкага тартуу

Фестивальны ахыр кюнчюнде ары келгенле залны фойесинде иги кесек мычгыгандыла. Юрий Темиркановну юбилейине аталган кёрмиюч алааны эслерин алганды. Дирижёрну сахнада, музыкантла, композиторла, шубёрлары бла, белгиле адамла бла алынган суратлары аны бай чыгармачылык жашаууну юсонден хапарлагандыла.

Кыараучу, классика музыкага сансыз болуп кыалмай, залны толтурганды. Бир кыауумла уа сюелип тынгылагандыла оркестрге. Ингирни композитор Джабраил Хаупа ачып, сёзюню КъМР-ни Культура министри Руслан Дировха бергенди. Ол, Нальчикде мазстрону аты бла бардырылган фестиваль ахырына жетгенин билдирип, Санкт – Петербургну филармониясын да Темиркановну тууган кюнчюн жарык халда белгилегендерин, анда РФ-ни Президенти Владимир Путин да болганын айтханды.

Бизни республикадан ары Адамланы эркинликтери жаны бла уполномоченный Борис Зумакулов, Жамауат палатаны башчысы Пшикан Таов, Хаути Сохроков, министр кеси барганыларын туура этип, сахнада экранда ол байрам ингирни видеосуна кыарар онг болганын да билдиргенди. Юрий Хатуевич жерлешери бла шахарны орамларында, ресторанада, башха жерледе болганыларын да, адамла, аны танып, суратха тошере излеп, ол бирине да угъай демегенин, бизни бла уа тюз бир жуукчыларыча сёлөшгенди, дегенди министр.

Фестивальны юсонден айта уа, Нальчикте Пармны опера-сындан, Ла Скаладан, Большой театрдан артистлени, музыкант

23-чю январьда Кырал концерт залда маэстро Юрий Темиркановну аты бла бардырылган симфония музыканы II фестивалы жабылганды. Аны чеклеринде бизни кыараучу атлары белгиле жырчылары, музыкантлары, коллективлени концертлери кыарар онг тапханды.

Ахыр ингирде уа КъМР-ни кырал филармониясыны Борис Темирканов башчылык этген симфония оркестри сокъганды. Ол австриялы композитор Франц Шубертни чыгармаларын эшитдиргенди.

Дирижёр Б. Темирканов сёлөшөди.

Александр Князевни, башхаланы чакырганды да бош иш болмаганын чертип, алай ала концертле Юрий Темиркановну юбилейине жораланганларын билгендеринде, бири да угъай демегендерин да уллу ёхтем бла билдиргенди Руслан Борисович. Бюгончю концертни да кыараучу жаратыр деп ышанама, деп бошаганды сезон. Джабраил Хаупа, ол ингирде мазстрону Токиога чакырып, патчакны юйору аны хурметин кёрюрге сыйгендерин да туура этгенди. Сора, оркестрни художестволу башчысы Борис Темирканов, Шубертни чыгармаларын бошдан сайламагъа-

ханын жаратмай, айырылып кыалгандыла. Ол биринчи дерсле алган Конвиктаны директору В. Ружичка уа быллай атханды сохтасыны юсонден: «Мен аны бир жукъга да юйреталлык туююлме, аны Аллах кеси юйретгенди».

Ингирде Шубертни 4 симфониясын да сокъгандыла. Хаупа айтханга кёре, анда авторну кыйыны жашауу бютюнда ачыкланады. Ол төрт кесекден кыурала, хар биринде да композитор кесини фахмусун кёрюзтгенди. Анда болган тынгысызлык, ёсе барып, бийикликке жетип, шошайганчанды. Музыкантланы бетлерине кыарап турган да тошонюрок эди ала бу концертте кыалай кёллери бла берилгендерине.

Сёзюс, бу фестивальны шахарны, республиканы да жамауатына магъанасы уллу эди. Кыараучу айтхылык артистле бла тюбешгенден сора да, аны классика музыкага сейри ёсгенди. Хар концертте зал топпа – топу болуп турганы, адамла алгандан келип, эшиклени сёлөгөнлери да шагъатдыла анга.

Ол ингирде, ары бара, мен эрттеден бери кермеген танышым тюбедим. Тиширюу, кыарчы адамлары жашаудан кетип, фестивалга баралай кыалганын уллу жарыуу бла билдирип, бир да болмагандан ары, ахыр концертине тынгылайым деп чыкканын билдирди. Ингирни ахырында уа РФ-ни сыйлы артисткасы Тауценланы Галина бла сёлөшдим. Ол да фестивальны хайырын, аны кюнчюден жаш адамла классика музыканы сыйлап башлаганыларын айтды. Баям, ол эди аны баш борчу да.

САРАКУЛАНЫ Асият.
Сурат авторуду.

Видеоконференция Нальчик - Санкт - Петербург телемост кыураллыккы

28-чи январьда КъМР - ни Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерство, Аскер махтаулукуну шахары Нальчик «Подвиг Ленинграда нам памятен и дорог» деген интернет – конференция бардырылды. Ол блокаданы тешилгенини 70 – жыллыгына аталган проектди. Бизни республикадан сора да, Санкт – Петербург бла тюбешуиге Вологда, Казань эм Челябинск да кыошулукдула.

Аны чегинде Улуу Ата журт урушну ветеранлары, жамауат биригилени келчилери, школчула, совет солдатланы жигитликлерин эсгерип, кыуршоуда жашаганылары эвакуацияларыны юсонден хапарларыкдыла. Мероприятие СМИ, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну конференц – залында (Нальчик шахар, Ленин атлы проспект, 57) сагъат 12. 00 боллукду.

Марина ГЕДГАФОВА.
КъМР – ни Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацияла жаны бла министерствосуну пресс – службасы.

СОЧИ -2014

Олимпиада отну эстафетасын Шимал Кавказ алагы

23-чю январьда

Пятигорск жолда олимпиада отну бек сейрилик белгиринден бири курорт шахарда – трамвай болганды. Аны жюриюрк ызыны узунлугу 15 километрди, отну ол маршрут бла жетмиш бир адам элтгенди. Онлайн трансляция бардырылганды, ол санда Пятигорскени арасында уллу экран ишлегенди. Эстафетаны командасыны санында Александр Хлопонин, олимпиадачы боксёр Давид Айрепетян, журналист Михаил Гусман, аты айтылган гроссмейстер, 1966 жылда Олимпиадада шахмат оюнда барысын да хорлаган Валентина Козловская болганды.

24-чю январьда

Крайны арасында Шимал Кавказ эстафетаны «тыш кыраллы» кесегин бардырып план барды. Ставропольда Отну 10-тыш кыраллы гражданды элтиридикди. Ала битеу 93 адам боллукду, ала дагыда 600 волонтер кшошулукду. Маршрутну узунлугу 14 километрди.

Эстафетага кыатышханланы санында Олимпиаданы чемпиону Андрей Чемеркин, Лондонда бардырылган Олимпиада оюнланы кюмош призёру Евгений Кузнецов, спорт акробатиканы дуняда аты айтылган чемпиону Василий Скакун, ол юйретген, дуняны беш кере чемпиону Алексей Крыжановский, дзюдо эм самбо жаны бла дуняны чемпиону Руслан Кишмахов боллукду.

Шахарны арасында кюн узун машинала жюриюрк туйюлдюле, жалаңда троллейбуса 5-чи, 6-чы эм 6-чы «А» номерли маршрутла бла ишлердикди.

27-чи январьда

Дагыстанны ара шахары Астраханьны кыатында эстафетаны аллыкды. Махачкала Олимпиада отну Рамазан Абдулатипов жандырлыкды. Бу сыйлы ишге эркин тутушууда олимпиада чемпиону Загалав Абдулбеков, атлары айтылганла Саигид Муртазалиев, Билял Махов эм Мавлет Батыров кыатышырыкды. Отну элтирилкени санында Омарланы тукьумдан бешуеуен эм Магомед атлыладан да 16 адам бардыла.

Шимал Кавказ округа олимпиада отну Дондагы Ростовдан тюнене келтиргенди. Аны Россейде жолоучулугу Оюнланы тарыхында бек уллу ишти. Аны 65 минг километрге созулган жолунда минг чаклы бир шахар бла эл боллукду. Отну 14 минг отчула эм 30 минг волонтерла элтиридикди - ма алай кенг магьаналы халда башланганды Олимпиада!

Шимал Кавказ федеральный округда Отну элтичулени санында властыны келечилери, атлары айтылган спортчула, культураны эм илмуланы кыуллукчулары бардыла. Ставропольда, Махачкала эм Грозныйда эстафетада тыш кыраллы гражданды да чабарыкдыла. Эстафетага Оюнланы бардырырга болушлук этген официальный спонсорла эм конкурслада хорлаганла да кыатышырыкдыла.

28-чи январьда

Грозный шахарда олимпиада от артык да намыс боллукду. Анда аны жолу бек уллуду – 34 километр. Отну 170 адам элтиридикди, аланы санында – эки тыш кыраллы эм 360 волонтерла да.

Республиканы оючулары, кеп кыалмай, олимпиада от бла Грозный шахарны орамларында чабышырыкдыла. Ол санда Чечени башчысы Рамзан Кадыров да. Аладан сора да, эстафетага жырычы Диана Гурцкая, сора аты айтылган спортсменле Бувайсар Сайтиев, Резван Утiev, Артур Бетербиев эм Жамал Отарсолтанов боллукду.

29-чу январьда

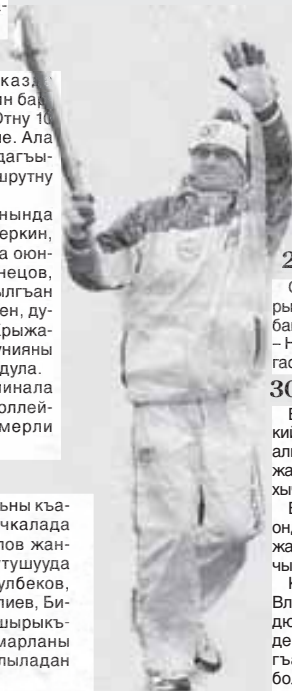
Олимпиада отну кыонак этген шахарланы араларында Магас бек жаш шахар боллукду. Оюнланы бек баш символу Ингушетияны алгыннгы ара шахарына – Назраньга да барлыкды. Байрамны арасы уа - Магасда Келишулюкно кыаласы боллукду.

30-чу январьда

Владикавказда олимпиада отха абаданла, миллет кийимле кийип, туберикди. Ала оюнланы белгисине алгыш этерикди, битеу халкылары мамырлыкка эм жарашуулукка чакырылыкды. Отха юч осетинли хычин бла туберикди.

Баш кыуанч «Спартак» деген республикалы стадионда бардырылыкды. Стадионда олимпиада отну жандырганда, самолётдан акь розаланы чапыракчыкларынын төгөр мурат барды.

Кьоркыуусузлукну эсге алып, олимпиада отну Владикавказны битеу орамларында элтирик туйюлдюле. Аны алып барлыкыланы саны да 23 адамга дери азайтыллыкды. Аланы санында - аты айтылган спортсменле Хасан Бароев эм Алан Хугаев боллукду.

Олимпиада отну маршруту

23-чю январьда – Пятигорск
24-чю январьда – Ставрополь
25-чи январьда – Элиста, Яшкуль
26-чи январьда – Астрахань
27-чи январьда – Махачкала
28-чи январьда – Грозный
29-чу январьда – Магас, Назрань
30-чу январьда – Владикавказ
31-чи январьда – Нальчик
1-чи февральда – Элбрус
2-чи февральда – Черкесск,
Домбай эм Архыз

31-чи январьда

Нальчикде эстафетаны 85 адам аллыкдыла. Аланы санында олимпиада чемпиона эм КьМР-ни сыйлы спортчулары, маданиятны, искусствону, билим берууну эм медицинаны кыуллукчулары. Эстафетаны мында жолуну узунлугу 19 километр боллукду.

1-чи февральда

Олимпиада от Сочиге барган жолунда буула бла да элтиликди, космодо да боллукду, Байкал келно тубюне да тошерикди. Энди Элбрусну кезиюу жетгенди. Европаны бек бийик таууна отну альпинистлени эм кытаруучуланы бирикдилген командалары тапдырылыкды. Минги тауда аны жандырыну эркинлиги уа Карина Мезовага бла Элмезланы Абдул-Халимге берилликди.

2-чи февральда

Кырачай-Черкесде олимпиада от бир кюнню ичине Черкескеде, Архызда эм Домбайда боллукду. Отну битеу да 64 адам бла 150 волонтер чаклы биреу элтиридикди. Мында болгандан сора олимпиада отну эстафетасы тюзюнлей финишге чыгарыкды эм Майкоп – Краснодар – Сочи маршрут бла ахырына дери барлыкды.

ПРОЕКТ

Дзюдону игиликлери асламды

Школлада 4-7-жыллык сабийлени дзюдога юйретюу бла байламлы Кьабарты-Малкьор кырал университетде жыйылыу болганды. Анга проектти жарашдырганла – РФ-ни спортну бу тюрлюсюню жыйымдык командаларыны баш менеджери италиячы Эцио Гамба, кыраллы эр киши жыйымдык командасыны баш тренери Евгений Кулдин, Дзюдону европалы федерациясны президентини болушлукчусу Яна Дмитриева, университетни ректору Барасби Карамурзов, физкультурадан устазла, тренерле кыатышхандыла.

Анна Дмитриева билдиргенге кере, бу программа Испанияда, Италияда, Грузияда эм талай башха европалы кыраллада жашауда жетишилми бардырылады. Дзюдодан федерацияга дуняны эки жюзден аслам кыралы киреди. Алгаракыла Францияда аны юсюнден келишимге кыол салынганды, энди уа Россейде да школ программага физкультурадан дзюдоде юйретирге мурат барды.

Евгений Кулдин а, жыйылганлага дзюдону тарыхыны юсюнден айта, ол жалаңда аскер искусство угай, аны энчи философиясы болганын белгилегенди. Ол Японияда жаратылганды, ол кыраллы тилинде «жумушак жол» деп кечюрюледди. Приёмларын кыраган Дзигоро Кано болганды. Аны дзюдо бла юрешип башлаганыны тарыхына да эс бурурчады. Ол гитчелигинде физический

жаны бла кырыуусузурак, терк окуна ачуланып кыалычу сабий болганды. Аны ючюн кеп «тапсыз» болумлага да тыше турганды.

Студент заманында ол бир кесек кырыуу алып, кесин кыорууларга юйренир муратта джиу-джитсуу бла юрешип башлайды. Ол да кесини хайырын келтиредди, жаш таукел болады, аны хали да иги жанына тюрленеди. Акырын-акырын ол кесини майдикасын жарашдырады, дзюдодан школну да кырады.

Башда белгиленгенча, школда сабийлени жарау этдиргенден сора да, аланы ниет жаны бла айнытууга да кырадыла. Дзюдону философиясы бек алга адамны аны бла эришгенге, башалага ыспас эте билирге, шухулукка юйретеди.

Бююнлюкде да кеп ата-аналага сабийлерин дзюдодан кесциялгага ала спортда жетишилми болур ючюн угай, аны юйре-

тиу магьанасы ючюн жаздырады. Аны юсюнден Эцио Гамба да айханды. Ол да дзюдо сабийле арта спорт бла юрешмесе да, харкюнлюк жашауларында да керек боллукду, дегенди ол.

Бу тубешиуну кыраганла да кеслерине аллай борчну саладыла. Ала оюм этгенден, дзюдо сабийге ол спортну башха тюрлюлери бла юрешсе да жарарыкды. Аны ючюн школланы жанларында татамиле, кимонго алыу бла байламлы кыранчла этилик туйюлдюле. 4-7-жыллык сабийлени юйретюу программага кыыйн элементле кирмегенди. Физкультурадан устазлага уа аланы юйретир ючюн, бир-тюрлю курсага барыр кереклиси жокду. Дерседе аслам эс жарау этгенни кыоркыуусузлугуна берилликди, приёмла уа сабийни саулуугуна чып тошмезча сайлангандыла.

КУЛЬЧАЛАНЫ Зулфия.
Суратла авторнудула.

Жарсы

Ёмюрлеге эсибизде къаллыкды

2014 жылны 24-чю январында Къабарта-Малкъарда производствону къурауда уллу къыйын салгъан адамладан бири – Зиборова Лариса Павловна жашаудан кетгенди.

Ол 1933 жылда 4-чю майда Сумская областыда Дружба шахарда эллини юй-юрюнде туугъанды. Москваны текстиль институтун бошагъандан сора 1957 жылда «Дружба» комбинатда мастер болуп ишлеп башлагъанды, арта цехни башчысы болгъанды. 1974-1979 жыллада Лариса Павловна аслам адам хайырлангъан бийик качеству товарланы жарашдырган предприятаяны директоруну къуллугъна салынгъанды. 1966-1969 жыллада уа аны комбинатны партия организациясыны секретарына да айырадыла.

Лариса Зиборованы бийик усталыгына, сынамына, билимине республиканы башчылары тийишли багъа бичедиле. Ол 1979-1986 жыллада КъМАССР-ны сатыу-алыу министри болады.

Республиканы жегил промышленностунда айныуа этген уллу къошумчулукъ салгъаны ючюн Лариса Павловна къырал эм ведомстволу саугъала бла белгиленгенди. Ол Урунууу Къызыл

Баиракъ ордени, «Знак почёта», «За доблестный труд» майдалла, КъМАССР-ны Баш Советини Президиумуну Сыйлы грамотасы бла да саугъалангъанды эм «РСФСР-ни Текстиль эм жегил промышленностини сыйлы ишчиси» деген ат да берилгенди.

Лариса Зиборова ёмюрлеге бизни эсибизде къаллыкды.

Коков Ю.А., Чеченов А.А., Храмов К.К., Вербицкий А.И., Альтудов Ю.К., Амшова Ф.К., Битоков В.М., Бозиев Н.М., Докшоев М.И., Жанниев Р.М., Зумакулов Б.М., Казаков И.И., Кладько И.Е., Кодзоев М.М., Марьяш И.Е., Пономаренко Р.Н., Саенко Т.В., Таов П.К., Уянаев К.Х.-М.

Ангылатыу

Пособияла кёбейгендиле

2014 жылда 1-чи январьдан башлап Социальный страхование фонд телуочу пособияланы ёлчмелери кёбейгендиле. Аналыкы бла сабийликни пособиясына 1,05 коэффициент индексация этилгенди. Сабий туугъанда бир жолгъа телуочу ача хазна къалмай 700 сомгъа кёбейгенди эм 13741 сом 99 калекге жетгенди. Тишируу эрте окъуна аурулугу болгъаны юсюнден медицина организацияда зепек алынган эсе, бир кере 515 сом 33 калек алыкды. Сабийге къарагъаны ючюн хар айлыкъ пособиясы уа 2576 сом 63 калекден аз боллукъ тыйолдо (биринчи сабийине къарай туруп), экинчи эм андан сора туугъан сабийлерине 5153 сом 24 калекге жетерикди. Алай 17990 сом бла 11 калекден кёп болургуа уа керек тыйолдо.

Елгенни асырауагъа 5002 сом 16 калек бериледи.

Производствода жарсылу ишден эм профессионал ауруудан сакъланынуу борчул халда страхованиясына кере ача телуочу ёлчмелери да торленгенди. Бир кере теленгени 80534 сомду, ай сайын теленгени уа - 61920 сом.

Россейли законодательствогъа тийиш-

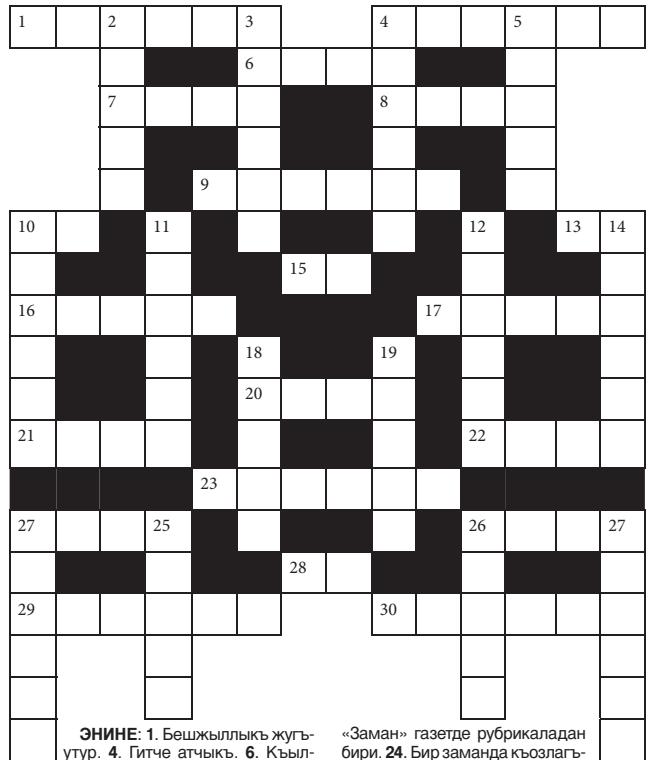
лиликде жылны башындан бери бир айгъа иш хакъны бек аз ёлчмелери 5554 сомду. Ол керюмдю адам бир ауукъ заманны ишлерге къолундан келмей къалгъан кезиуде, аурулугу болгъан эм сабий тапхан заманда, сабийге къарагъаны ючюн хар ай сайын пособие теллей туруп хайырланлады. 2014 жылда РФ-де Социальный страхование фонхда бериллик страховый взносуна базасыны бек уллу ёлчмелери 624000 сомду.

Кеси ыразылыклары бла страхование этгенлеге жылгъа страхованияны багъасы 1932 сом бла 79 калекди.

Закон жашауда бардырылып башлагъанды, анга кере страхованиясыз пособиаланы (студентлеге, окъучулага, келишим этип ишлемегенлеге, аскерде къуллукъ этгенлеге эм гражданы башка къауумларына) Социальный страхование фонд (ФСС) угъай, регионла телерикдиле. Алайды да, пособияла алгъанлагъа бир зат да торленирек тыйолдо.

Ольга ПОГРЕБНЯК.
КъМР-де Социальный страхование фондну пресс-службасы.

Сёзбер

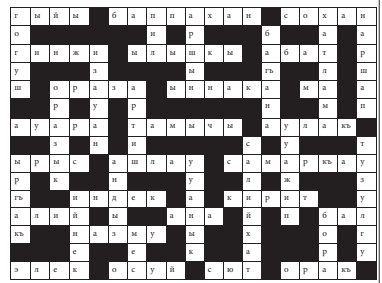
ЭНИНЕ: 1. Бешжыллыкъ жугъутур. 4. Гитче атчыкъ. 6. Къылкышланы бир тюрлюсю, дагъыда ол кезде да чыгыучуду. 7. Хар затха тюрлю-тюрлю торсон береди. 8. Къулыланы Къайсынны назмуларын орусчага кёчюрген тилманчы аты. 9. Баш кийим. 10. Тамгъа. 13. ... тойгъан жерине, эр – туугъан жерине (нарт сёз). 15. Келин тургъан отуону мюйюшюне тагъылыуу жабыу. 16. Махтау, сый. 17. Атасы неда анасы болмагъан. 20. Халкъ ючюн жанын берген батырны аты. 21. Ёлчмел. 22. Сюрючю ансыз болмаз. 23. Сабан агъачны бир кесеги. 24. Атны чапдыргъан чыбыкъ. 26. Тилни бир кесеги. 28. Адамланы биришдирген жер. 29. Билгич къатын. 30. Чыбыкъ буруу.

ЁРЕСИНЕ: 2. Чилле халы. 3. Тишируу ат. 4. Сыйырылып алынган харекет. 5. Таурухлада уллу жилиннга айтхандыла. 10. Кюз арты айладан бири. 11. Заманны бир кесеги. 12. Химия элемент. 14. Бишген этни ансыз ашамайдыла. 18. Тауырмазланы Далхатны китабы. 19. ... жууап.

«Заман» газетде рубрикаладан бири. 24. Бир заманда къозлагъан 20-40 къойдан къуралгъан сюрюу. 25. Жашауда болдуругъа изленген зат. 26. Терекден терекге секириучю гитче жаныуарчыкъ. 27. Керекли.

Сёзберни **БИЙЧЕККУЛАНЫ Жаннета** хазырлагъанды.

Газетни 8-чи номеринде басмалангъан сёзберни жууаплары.

Ыйыкълыла гараскан

27-чи январьдан 2-чи февральгъа изне дери

Къочхарла. Бу ыйыкъ жетишимли боллукъду, сиз мурагытыгъа жетер ючюн, хайырлануучу амаланы къыйсагыз. Сиз хайырлануучу терлик эм басынчакълык сизге болушуп тургъан эселе, шендо уа сизни тыгырыкъгъа сугаргъа боллукъдула. Дипломат амаланы, ариу сёзю хайырлансагыз а, этген мурагытыгъа жетериксиз, артыкъда баш эм орта кюнде.

Танала. Сизге январь ыйыкъ бла бошалгъандан сора да, хазырлануу бла бошалыкъды. Башхача айтсакъ, сиз кезуледе хар затны да тап этип тургъан эсегиз, энди уа усталыкъ эм ачха жаны бла жетишимле сакълайдыла сизни.

Эгизле. Сизни, акълны жыйып, хар такыйкъны да файдалы хайырлана билгеннигизге тайм-менеджмент китапчыкланы авторлары барысы да сукъланырыкъдыла! Алай эсе, орта кюнге дери ишлеригизни асламысын тамам этигиз. Байрым кюнде уа солугъуз.

Айрычабакъла. Баш, геюрге эм орта кюнге билимни кёбейтирге эм информацияла жыйышдырырга жарауу кюндедиле. Орта кюн, ачха бла байламлы жетишимли кюн болургуа ушайды. Ыйыкны ортасында жорекни къууандырырга иш боллукъду.

Асланла. Баш эм орта кюнде ууакъ чурумла болмасала, ыйыкъ жетишим эм файдалы окъуна боллукъду. Сиз чурумладан да къыйналмай къутулукъсуз.

Къызла. Къыш каникуллада асыры кёп иш этилмей къалгъанды, аланы сиз январьны ахырына окъуна тамам этип бошалыкъ тыйолсюз. Геюрге эм орта кюнде мурагытыгъа жетер ючюн, муштухул халда итиниюно кююгуз да, жууукъ жолну излегиз.

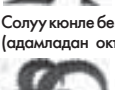
Базманла. Баш эм геюрге кюнде ише чурумла, адамла бла тобешуледе да ангылаусуз затла болургуа боллукъдула. Болсада сиз кесигизни иги жаны бла кёргозталлыкъсыз. Ыйыкны экинчи жарымында сейирлик перспективалы ишле табылыкълдыла, артыкъда профессиялы сферада, хайт дегиз.

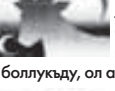
Акърапла. Ыйыкны ал кезиуу жетишимли боллукъду. Ырыскы болумугъузну игилендирирге онг табарыкъсыз. Ич сезимигиз тап жолну сайларгъа болушурукъду. Бараз эм орта артыкъ иги кюнде боллукъ тыйолдоле- сакъ болугъуз, аз затха, файдагъа уа угъай демегиз. Бу кезиуде жюрегигизни иги музыка жапсарыкъды, жетишимлик бла уа байрым кюн къууандырыкъды.

Садакъчыла. Ыйыкны ал кюнде-ринде сиз кесигизни профсоюз лидерча кёргозторлюксюз, коллегаларыгъызы эркинликлерин къоруулар ючюн, ала да сизни жаны болуп, сизге ышанырыкъдыла. Солуу кюнде бек тап кюндедиле сизни эрикдирген затладан (адамладан окъуна да) къутулургъа.

Текемюйюзле. Баш эм геюрге кюнде къыйныракъ кюнде болсала да, сизни кёллендирикдиле. Орта кюн а ишден эсе ингир чёкленге жарауу кюндю. Байрым эм шабат кюнде къошакъ ачха ишлерча онгугъуз боллукъду, ол ачха болумугъузну игилендирикди.

Суукъуйла. Ыйыкны асламысында сиз ууакъ затлагъа эс бургъанлай турлукъсуз, оздуруп окъуна дерча. Бир жанын алып къарасакъ, ол халат этмегиз болушурукъду сизге, башха жанын аласакъ, ол, тюзюн айтсакъ, сизге айтырга иги боллукъ тыйолдо.

Чабакъла. Ыйыкны ал кезиуунде сиз жангы идеяланы юслеринден сагъыш этип турлукъсуз. Ол сизге тюз жолгъа тюшерге, творчестволу ише ахшы атламла этерге окъуна болушурукъду болур. Орта кюнде сиз эндиге дери танымаган адамла бла тобеширексиз, ала сизге келир заманда билеклик этерикдиле.

Саугъалау

Мамырлыкъны
бегитгенлеге - майдалла

Бу кюнледе Михаил Лермонтов атлы Битеуроссей комитет кезиулю саугъалауун бардыргъанды. Белгилесича, аны майдаллары жамауат жашауда, культурада, билим берууде эм тийишлилеге бериледи.

Байрамны ача, Россейде Лермонтов атлы комитетни сопредседатели, Къарачай-Черкесни халкъ поэти, депутат Додулары Аскер озгъан жылда къыралыбызда Расул Гамзатовну юбилейи болгъанын, ала да аны аты бла майдал чыгаргъанларын билдиргенди. Аны чегинде, Дагъыстанны башчысы да къатышып, Стамбулда поэзия ингирле къурагъандыла. Жууукъ заманда уа аланы Анкарада да

Додулары Аскер Апшаланы Магометни саугъалайды.

Солдан онгга: Игорь Дроздов бла Владимир Вороков.

бардырыкъдыла.

Бу жол Гамзатовну майдалына ОРТК «Нальчикни» таматасы Владимир Вороков тийишли болгъанды. Саугъаны бергенден сора Додула, Къулийланы Къайсынынн ула Расул Гамзатовну терен магъаналы назмуларын окуп, аланы чыгармачылыкларыны жууукълукларын белгилегенди. «Кавказда мамырлыкъ бла гуманизм ючюн» аты бла майдалны уа математика илмуланы доктору, РАЕН – ни академиги, КъМР – ни културасыны сыйлы къулулукъчусу Апшаланы Магометге бергендиле.

Быйыл Додулары Аскер кеси кенчоруп «Сюеме Кавказны» деген ат бла Михаил Юрьевични чыгармаларыны кенчормелерини китабы басмаланганды. Жыйымдыкъладан бирин да ол Апша улугъа бергенди.

Магомет, алгъан саугъасына келюнден къуанн-

ганын билдире, былай айтханды: «Тутхан ишими багъасын чыгаргъаныгъыз ючюн сау болугъуз. Лермонтов, Гамзатов да жашагъан къадалларында мамырлыкъ ючюн кюреслерин тохтамагъандыла. Мен да ол жорукъга бойсунама. Кавказда кеп намыслары юрюген, хурметли адам барды. Поэтле, алагъа махтау салып, аслам назмула жазгъандыла. Биз да, аны эсде тутта, ол ыздан таймай, адамлыкъыбызны, маданиятыбызны, тарыхыбызны сакъларгъа борчлубуз».

Сёз Вороковха жетгенде, ол, Расул Гамзатовну аты бла майдал къоллу болгъанына къуаннганын билдирип, аны поэзиясыны магъанасы терен болгъанын айтханды:

- Мен бу уллу поэт бла Москвада, Нальчикде, аны туугъан жери Дагъыстанында да кеп кере тюбешгенме. Ол эсгериле эсимде жарыкъ сезимлеца къалгъандыла, ала бла ёхтем-

ленгеними да букъдурмайма. Комитетге да саугъага мени тийишли кёрени ючюн жюрегимден ыспас этеме.

Быйыл байрамлагъа министрстволаны келечилери къатышмай къалмаучудула. Бу жол саугъалангъанлары алгъышларгъа КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацила жаны бла министрствону информация политика эм СМИ департаментни таматасы Гильяны Ахмат да келген эди.

- Апша улу, къуру илмугъа къошумчулукъ этгени бла чекленмей, республиканы жамаут жашаууна да тири къатышып, анга уллу келюлей къалмайды. Вороковну ишини юсюнден айта, аны културабызны, тарыхыбызны сакълаугъа салгъан къыйынын энчи белгилерге сюеме, - дегенди ол.

Алгъышлауаны, кеслерини оюмларын ГКУ «ВТК «Къабарты-Малкъар» телеканалны таматасы Игорь Дроздов, Дагъыстандан келечи Магомед Нажмудинов да айтхандыла. Ала билдиргенлерине кере, бу проектни чегинде саугъалангъанлары хар бири да Шимал Кавказны республикаларында къарындаш байламлыкъланы, миллет шухулукъну айнытугъа къаруларын аймай кюрешедиле.

Ахырында, Додулары Аскер жыйылгъанлагъа жюрек ыразылыгъын билдирип, жууукъ заманда ол башчылыкъ этген комитет Али Шогенкувну аты бла да майдал чыгарлыгъын билдиргенди. Анга тийишлилени санында поэтни чыгармачылыгы бла кюрешгенле да боллукъдыла.

ЖАНГОРАЗЛАНЫ Нажабат. Суратланы автор алгъанды.

Къарда гюле.

Социум

Эллилеге - себеплик

КъМР-ни Уруну эм социальный айныту министрствосуну информация-консультация пунктуна специалистлери, республиканы эллерине барып, анда жашагъанлары къыйгы этдирген, жарсытхан сорууларына эс бурладыла. Быйыл да ол ишлерин андан ары бардырыкъдыла.

Аплай биринчи тюбешу а бу кюнледе Зольск муниципальный району Этоко элинде боллукъду. Министрствода специалистлери бла бирге элlege «Единая Россия» партияны регион бёлюмно келечилери да барлыкъ-

дыла. Аланы муратлары алада жашагъанлагъа социальный себеплик этиу жаны бла къаллай онгла болгъанларын билдириудю, ангылатуу иш бардырыудю, Уруну эм социальный айныту министрствону жанындан этилген социальный ахча болушлукъга тийишли болгъанладан документлени алыуду. Алай бла министрствону информация-консультация пунктунда ишленгенле, быйылны май айына дери республиканы онбир элине барып, анда жашагъанла бла тюбешир муратлыдыла.

Конкурс

Спортну суйген юйюр

25-чи январьда Прохладный шахарда он команда «Спортдан эм кючлю юйюр» деген атны алыр ючюн эриширикдиле. Бу жол онула шахарны тертончо школунда бардырыллыкъдыла. Анга ючюнчо эм тертончо класслада окупгъан сабийчикле ата-аналары бла бирге къатышырыкъдыла. Мында санларыны къаруларындан башча билмилерин да хайырланырча кеп торлю эстафетала бла эришиуле боллукъдыла.

Прохладна районну администрациясыны Билим беруу управленийыны методисти Юлия Степанова айтхангга кере, былай эришилени баш магъаналары ол адамла спортха асламыракъ эс бурурча эм юйюрню институтун багъалай билрича этергенди.

Финалда биринчи жерлени алгъанлагъа грамотала бла сыйлы саугъала берликдиле. Конкурс 14:00 сагъатда башланырыкъды.

Бизни корр.

Билдириу

Озган шабат кюн Нальчикде, Чочайланы тукумну келечилери жыйылып, китап чыгарырга оноулашхандыла. Анга деп материалла жыйыдырыла турадыла. Соруулары болгъанла **89287204765** телефон номер бла Османланы Хыйсага селешиниле.

Баш редактор АТТАЛАНЫ Жамал

РЕДКОЛЛЕГИЯ:

КЪОНАКЪЛАНЫ Хасан
(баш редакторну орунбасары)

БЕШПАЙЛАНЫ Муталип
(баш редакторну орунбасары)

ТОКЪЛУЛАНЫ Борис
(жууаплы секретарь)

ТЕКУЛАНЫ Хауа (жамауат-политика бёлюмно таматасы)

ТЕЛЕФОНЛА:

Редакторну приёмышны - 42-63-01. Баш редакторну орунбасарлары - 42-38-21, 40-04-82. Жууаплы секретарь - 42-66-85. Секретариат - 40-93-62. Корректорла - 42-63-52.

Газет Басманы эм асламлы информацияны эркиндиклерин къоруулау жаны бла Къабарты-Малкъар регион инспекцияда 1994 жылда 14-июнда регистрация этилгенди.

Регистрация номер —Н—0066. Индекс - 51532

Газетни басмагъа КъМР-ни Асламлы информация органла, жамауат эмда дин организацила жаны бла министрствосуну компьютер службасы хазыр этгенди.

Газет «Тетраграф» ООО-ну типографиясында басмаланганды. Нальчик шахар, Ленин атлы проспек, 33

Номерге графикге кере 19.00 сагъатда къол салынады. 20.00 сагъатда къол салыннганды
ГАЗЕТНИ НОМЕРИН ЧЫГЪАРГЪАНЛА:

Кулчаланы Зульфия, дежурный редактор; Кетенчиланы Зульфия - жууаплы секретарыны орунбасары; Зезаланы Лида (1,2,3,4,7,8-чи бетле), Мисирланы Лейля (5,6,9,10,11,12-чи бетле) - корректорла.

Тиражы 2640 экз. Заказ № 108

РЕДАКЦИЯНЫ ЭМ ИЗДАТЕЛЬНИ АДРЕСИ:

360000, Нальчик шахар, Ленин атлы проспек, 5
электронный почтасы: elbor_50@mail.ru